

Fagseminar hvitvasking og terrorfinansiering

Trusselbildet og hvitvaskingsteknikker

Finans Norge, 16. juni 2021

 advokatfirmaet
ERLING GRIMSTAD

Hvitvasking

Hva er hvitvasking?

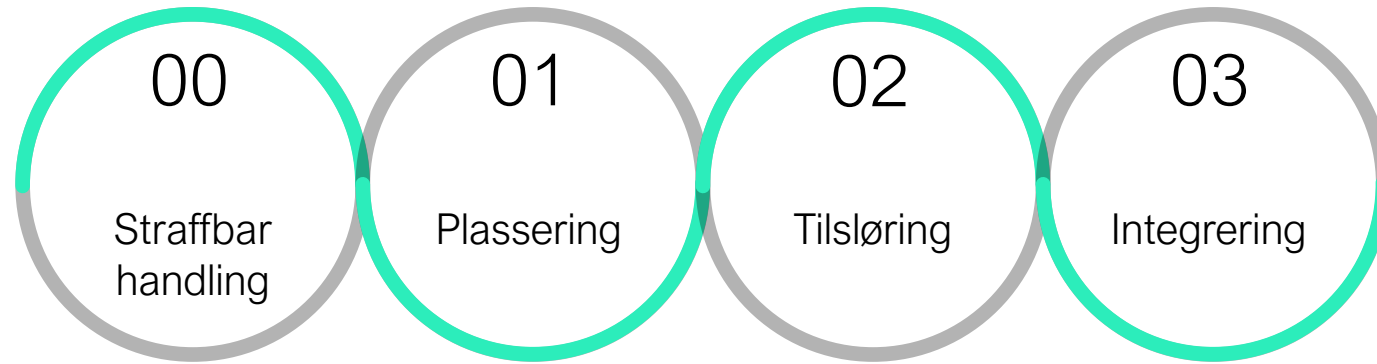
Økokrim:

«Hvitvasking er handlinger som på ulike måter bidrar til sikre utbyttet fra straffbare handlinger ved å skjule hvor det blir av eller hvem som har rådigheten over det, eller som tilslører inntekter eller eiendelers ulovlige opphav»

Hvitvasking

Tre-fase-modellen

- Skatteunndragelse
- Korrupsjon
- Bedrageri
- Underslag
- Salg av narkotika
- Menneskesmugling
- Internett overgrep

Formål:
Utbyttet plasseres i det finansielle systemet.
Sårbar fase for den som hvitvasker utbyttet

Formål:
Tilsløre sammenhengen mellom utbyttet og den straffbare handlingen.
Hvitvasking blir vanskelig å oppdage.

Formål:
Skape et tilsynelatende legitimt grunnlag for utbyttets opprinnelse. Penger kan benyttes uten å vekke mistanke.
Utbyttet fremstår som lovlige midler.

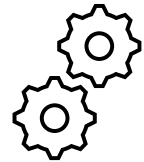
Risikovurdering

Hva er betydningen av risikovurderingen?

Risikovurdering: Rapporteringspliktige skal identifisere og vurdere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering knyttet til egen virksomhet.

Virksomhetens art og omfang

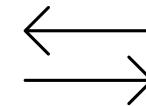
Prosesser og systemer

Kunder og kundegrupper

Produkter og tjenester

Geografiske forhold

Transaksjoner

Kundekanaler

Den virksomhetsinnrettede risikovurderingen er selve grunnlaget for rapporteringspliktiges innsats for å bekjempe hvitvasking og terrorfinansiering.

Risikovurdering - metode

(1) Trusler fra kunder

(2) Sårbarheter (eksempler):

- Utydelige roller og funksjoner (organiseringen)
- Uklare rapporteringslinjer
- Rutiner gir liten veiledning
- Interne stridigheter
- Komplisert regelverk å etterleve
- Altfor mange oppgaver på for få personer (ressurser)
- Manglende kompetanse
- Svak risikoforståelse
- Mangelfull risikoklassifisering (score) av kunder
- Altfor mange falske - positive alarmer
- Manglende forståelse av kravet til undersøkelse
- Manglende innsikt i egne sårbarheter

Norge og utlandet

Norge påvirkes av utenlandske trusselaktører

Norsk økonomi: Norsk (og nordisk) økonomi er attraktiv for utenlandske investorer – både lovlige og kriminelle aktører.

- Stabil økonomi
- Egen valuta
- Høy troverdighet
- Naivitet

Transittland: I Norge hvitvaskes det også utbytte fra straffbare forhold begått i utlandet. Utenlandske kriminelle benytter norske finansinstitusjoner for å legitimere pengestrømmer.

Digitalisering og nye tjenester

Nye teknologi påvirker trusselbildet

Digitalisering og globalisering: Digitalisering har ført til en globalisering av varer og tjenester. Økt grensekryssende virksomhet gjør Norge eksponert for nye trusler.

Nye betalingsløsninger: Nye betalingsløsninger muliggjør pengetransaksjoner utenfor det tradisjonelle bank-systemet (nettbank). Flere egenskaper ved slike betalingsløsninger er attraktive for kriminelle aktører:

- Økt anonymitet
- Raske pengetransaksjoner som er vanskelig å stoppe (straksbetalinger)
- Mulig å skjule midlenes opprinnelse (bulktransaksjoner)
- Komplekse teknologiske løsninger

Virtuell valuta

Kryptovaluta bidrar til økt anonymitet

Virtuell valuta: Flere typer kryptovaluta benyttes av kriminelle aktører til ulike formål.

- Løsepenger
- Betalingsmiddel for narkotika
- Terrorfinansiering

Anonymitet: Transaksjoner gjennomført i kryptovaluta bidrar til høy grad av anonymitet. Veksling mellom offisiell valuta og kryptovaluta utgjør et «svakt punkt».

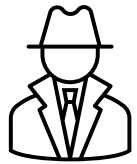
Vekslere: Umoden bransje med varierende grad av kompetanse. Flere vekslere er fortsatt uregistrerte.

Dokumentasjons-utfordringer: Skatteoppgjør, regnskap, revisjon, bank

Stråmenn og pengemuldyr

Kriminelle skjuler seg bak mellommenn

Distansering fra utbyttet: Kriminelle aktører benytter seg av stråmenn og pengemuldyr for å distansere seg fra utbyttet fra den straffbare handlingen.

Stråmenn: Personer som på papiret står oppført som eier av verdier eller gjenstander og dermed fremstår som den reelle rettighetshaveren.

Pengemuldyr: Personer som overfører penger, det vil si mottar og viderefører (enten fysisk eller digitalt), på vegne av andre.

Stråmenn og pengemuldyr

Er nordmenn tilbøyelig til å opptre som pengemuldyr?

Én av fem nordmenn viser tilbøyelighet til å være stråmenn

18 % av disse (ca. 4 % av hele befolkningen - over 200 000 nordmenn) viser tilbøyelighet også ved informasjon om at pengene stammer fra ulovlige handlinger

Profesjonelle tilretteleggere

Kriminelle benytter profesjonelle tilretteleggere

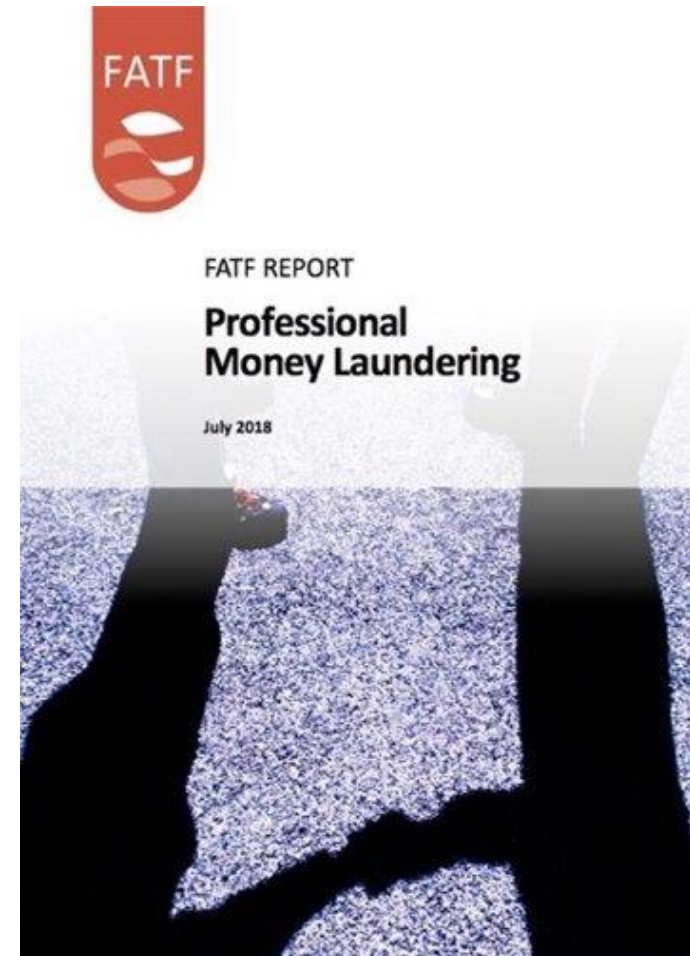
Profesjonelle tilretteleggere: Kriminelle benytter seg i økt grad av profesjonelle aktører som bistår i arbeidet med å hvitvaske utbyttet av en straffbar handling.

- Advokater
- Regnskapsførere
- Revisorer
- Meglere
- Andre profesjoner

Profesjonsansvar: Flere profesjonelle tilretteleggere kan skjule seg bak deres profesjonsansvar, eksempelvis advokaters taushetsplikt.

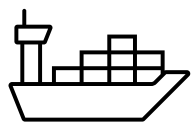
Profesjonelle tilretteleggere

Teknikker

Trade Based Money Laundering

Handelsbasert hvitvasking

Handelsbasert hvitvasking: Hvitvasking kan skje gjennom kjøp og salg av varer og tjenester mellom det som tilsynelatende fremstår som to legitime forretningspartnere.

Overføring av verdier: Overføring av ulovlige verdier skjer typisk ved over- eller underrapportering av pris, kvalitet eller kvantitet.

Internasjonalt fenomen: Handelsbasert hvitvasking skjer ofte på kryss av landegrenser, og forutsetter ofte et samarbeid mellom importør og eksportør.

Trade Based Money Laundering

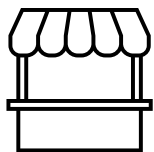
Teknikker

- Over og underfakturering
- Dobbelfakturering
- Over og underrapportering av varer og tjenester
- Andre varer og tjenester
- Falske varer og tjenester

Lovlige virksomheter

Hvitvasking gjennom tilsynelatende lovlydige virksomheter

Sammenblanding: Utbyttet fra straffbare handlinger reinvesteres i eller lovlige virksomheter. Sammenblanding av lovlige og illegale midler gjør det vanskelig å identifisere trusselaktører.

Skatte og avgifts-kriminalitet: Unndragelse av skatt og andre avgifter er fremtredende i en rekke forretningsområder. Bespart skatt/avgift utgjør et utbytte fra en straffbar handling.

Konkurskriminalitet: Forfordeling eller tilsløring av eiendeler i forbindelse med en konkurs, utgjør et utbytte som kan hvitvaskes.

Erling Grimstad

T: 997 97 542

eg@governance.no

www.governance.no

advokatfirmaet
ERLING GRIMSTAD

advokatfirmaet
ERLING GRIMSTAD

Hjem Om oss Fagområder Arrangementer Blogg Podcast Kontakt

ØKRIMPODDEN

Økrimpodden

Advokatfirmaet Erling Grimstad AS

Advokatfirmaet Erling Grimstad AS lanserer Økrimpodden – en podcast om økonomisk kriminalitet.